

भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत सन २०१६-१७ करीता मंजूर "Integrated Agriculture Development Programme and allied (animal husbandry, fisheries, dairy development etc.) activities for IFR and CFR beneficiaries under FRA २००६" या कार्यक्रमांतर्गत वनपट्टे प्राप्त असणाऱ्या आदिवासी शेतकऱ्यांना शेतीस पूरक व्यवसाय शेळीगट पुरविणे या प्रकल्पाच्या मार्गदर्शक तत्वांना मान्यता देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०२१/प्र.क्र.४३/का-१९
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : - २३ जानेवारी, २०२४.

वाचा :-

१. समक्रमांकित शासन निर्णय दि. २६/०७/२०२२, दिनांक २६/१२/२०२३
२. कृषी व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. पविआ-१०२०/प्र.क्र.११०/पदुम-३ दिनांक २५.५.२०२१
३. आयुक्त, आदिवासी विकास यांचे पत्र क्र. विकेस२०१८/प्र.क्र.३/का.८(४)/८७५८, ८५ दि.२८/१२/२०२३, दि.८/०१/२०२४
४. शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०१९/प्र.क्र. २९ /का-१९ , दि.१९/०१/२०२४

प्रस्तावना :-

आदिवासी बांधवांची उपजीविका पावसावर आधारित शेती असल्यामुळे प्रत्येक वर्षी शेतीच्या माध्यमातून निश्चित उत्पन्न मिळेल याची हमी नसते यामुळे ते स्थलांतर करतात. शेतीबरोबरच शेतीशी निगडीत बकरीपालन हा जोडधंदा केल्यास त्यांना निश्चित उत्पन्नाची हमी मिळू शकेल व पर्यायाने त्यांचे स्थलांतर थांबेल ह्या उद्देशाने वनहक्क कायदा २००६ अंतर्गत वनपट्टे प्राप्त असणाऱ्या आदिवासी शेतकऱ्यांना १० शेळी व १ बोकड पुरविणे बाबत संदर्भ १ येथील दिनांक २६/०७/२०२२ शासन निर्णयान्वये मार्गदर्शक सुचनांना मान्यता देणेत आली आहे. त्यामध्ये दिनांक २६/१२/२०२३ च्या शासन निर्णयान्वये सुधारणा करण्यात आल्या होत्या.

वाचा क्र. ३ येथील पत्रांन्वये आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांनी सदर योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनांमध्ये सुधारणांची शिफारस करून त्याप्रमाणे शासन निर्णय सुधारित करण्याची विनंती केली आहे. सबब, प्रस्तुत कार्यक्रमाच्या वाचा क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या मार्गदर्शक सुचना अधिक्रमित करून सर्वकष मार्गदर्शक सुचनांचा शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

बकरीपालनच्या माध्यमातून वनहक्क कायदा २००६ अंतर्गत वनपट्टे प्राप्त असणाऱ्या आदिवासी शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढून त्यांना निश्चित उत्पन्न मिळवून देणे, व त्यांचे स्थलांतर कमी करणेकरिता भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत सन २०१६-१७ करीता मंजूर "Integrated

Agriculture Development Programme and allied (animal husbandry, fisheries, dairy development etc.) activities for IFR and CFR beneficiaries under FRA २००६" या कार्यक्रमांतर्गत वनपट्टे प्राप्त असणाऱ्या आदिवासी शेतकऱ्यांना शेतीस पूरक व्यवसाय शेळीगट पुरविणे या रु.१५००.०० लक्ष किंमतीच्या प्रकल्पाच्या मार्गदर्शक सूचनांबाबत संदर्भ १ येथील नमुद शासन निर्णय त्यासोबतच्या परिशिष्ट १ सहित अधिक्रमित करणेत येत आहेत. त्याएवजी सदर योजनेच्या अंमलबजावणीच्या मार्गदर्शक सूचनांना या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट १ नुसार मंजूरी प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांनी करावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०१२३१९१५२१८०२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(स.श्री.खांडेकर)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
३. सचिव, पशुसंवर्धन, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
५. आयुक्त, पशुसंवर्धन, पुणे
६. सहसचिव/उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास.
८. व्यवस्थापकीय संचालक, पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मॅट्री व शेळी महामंडळ, गोखलेनगर, पुणे
९. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
१०. निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

परिशिष्ट -१

सन २०१६-१७ मधील भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत मंजूर योजना

१	योजनेचे नांव	<ul style="list-style-type: none"> वनहक्क कायद्याद्वारे जमिनी प्राप्त झालेल्या आदिवासी शेतकऱ्यांना शेळी गटाचा पुरवठा करणे (१० शेळ्या व १ बोकड)
२	योजनेचा हेतू / उद्देश	<ul style="list-style-type: none"> आदिवासी समुदायातील लोक हे प्रामुख्याने दुर्गम भागात राहत असल्याने त्यांच्याकडील जमीन उंचसखल, डोंगराळ हलक्या प्रतीची खडकाळ स्वरूपाची असते, त्या जमीनीत येणारे उत्पन्नाचे प्रमाण हे कमी असते, योग्य प्रमाणात पाऊस न झाल्यास त्यांच्या उत्पन्नावर त्याचा मोठा परिणाम होतो. परिणामी त्यांना रोजगाराच्या शोधात कुटुंबासह स्थलांतर करावे लागते. सदर योजनेअंतर्गत शेतीस पुरक व्यवसाय म्हणून पुशपालन व्यवसायासाठी दहा शेळ्या व एक बोकड पुरविल्यास शेतकऱ्यांच्या कुटुंबास आर्थिक फायदा होईल व त्यांचे होणारे स्थलांतराचे प्रमाण काही अंशी कमी होऊन त्यांचे जीवनमान उंचावेल हाच या योजनेचा उद्देश आहे. सदरची योजना हि आदिवासी लाभार्थ्यांसाठी राबविण्याचे नियोजन आहे.
३	मंजुर निधी	<ul style="list-style-type: none"> सन २०१६-१७ मध्ये "Integrated Agriculture Development Programme and allied (animal husbandry, fisheries, dairy development etc.) activities for IFR and CFR beneficiaries under FRA २००६" कार्यक्रमांतर्गत मंजूर रु १५००.०० लक्ष
४	योजनेतील लाभार्थी / युनिट संख्या	<ul style="list-style-type: none"> निवड झालेल्या लाभार्थ्यांना पुरविण्यात येणा-या शेळीगटांच्या (उस्मानाबादी/ संगमनेरी अथवा स्थानिक) जातींना अनुज्ञेय असणाऱ्या रक्कमेवर लाभार्थी संख्या ठरेल. तथापि लाभार्थी संख्या १४४८ पेक्षा कमी नसेल. होणाऱ्या बचतीच्या प्रमाणात अधिकचा लक्षांक आयुक्त, आदिवासी विकास हे ठरवतील. सदर लक्षांकातील ७० टक्के लक्षांक हा आकांक्षित जिल्ह्यातील प्रकल्प क्षेत्रांतर्गत आदिवासी लाभार्थ्यांकरिता असेल. उर्वरित ३० टक्के लक्षांक पालघर, नाशिक व अमरावती जिल्ह्यातील प्रकल्प क्षेत्रातील लाभार्थ्यांसाठी असेल. लक्षांक वाटप करताना संबंधित जिल्ह्यातील आदिवासी समाजाच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात वाटप करणेत यावे.
५	योजना कालावधी	<ul style="list-style-type: none"> कार्यारंभ आदेश दिल्यापासून १ वर्ष
६	अंमलबजावणी अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प / पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मेंढी व शेळी महामंडळ, गोखलेनगर, पुणे

७	प्रकल्प राबविणारी यंत्रणा	<ul style="list-style-type: none">संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प / पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मेंढी व शेळी महामंडळ, गोखलेनगर, पुणे																											
८	नियंत्रक अधिकारी	<ul style="list-style-type: none">आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक																											
९	योजनेसाठी येणाऱ्या खर्चाचे सविस्तर अंदाजपत्रक	<ul style="list-style-type: none">कार्यक्रमांतर्गत लाभार्थ्यांच्या भौगोलिक क्षेत्रानुसार उस्मानाबादी/संगमनेरी किंवा स्थानिक जातीचे शेळीगट पुरवण्यात येईल. <table><tr><th>अ. क्र.</th><th>तपशिल</th><th>दर</th><th>१० शेळ्या / १ बोकड (एकूण रुपयात)</th></tr><tr><td rowspan="2">१.</td><td rowspan="2">शेळ्या खरेदी</td><td>रु.८००० /- प्रति शेळी (उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीच्या पैदास सक्षम शेळ्या)</td><td>रु.८०,०००/-</td></tr><tr><td>रु.६ ००० /- प्रति शेळी (अन्य स्थानिक जातीच्या पैदास सक्षम शेळ्या)</td><td>(१० शेळ्या)</td></tr><tr><td rowspan="2">२.</td><td rowspan="2">बोकड खरेदी</td><td>रु.१०,०००/- (उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीचा नर)</td><td>रु.६०,०००/-</td></tr><tr><td>रु.८,०००/- (अन्य स्थानिक जातीचा नर)</td><td>(१० शेळ्या)</td></tr><tr><td rowspan="2">३</td><td rowspan="2">शेळ्या व बोकडाचा / विमा (३ वर्षासाठी)</td><td rowspan="2">१२.७५% (अधिक १८% वस्तु व सेवाकर)</td><td>रु.१०,०००/-</td></tr><tr><td>(१ बोकड)</td></tr><tr><td colspan="2" rowspan="2">एकुण खर्च :-</td><td>(उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीसाठी)</td><td>रु. १,०३,५४५/-</td></tr><tr><td>(अन्य स्थानिक जातीसाठी)</td><td>रु. ७८,२३१/-</td></tr></table>	अ. क्र.	तपशिल	दर	१० शेळ्या / १ बोकड (एकूण रुपयात)	१.	शेळ्या खरेदी	रु.८००० /- प्रति शेळी (उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीच्या पैदास सक्षम शेळ्या)	रु.८०,०००/-	रु.६ ००० /- प्रति शेळी (अन्य स्थानिक जातीच्या पैदास सक्षम शेळ्या)	(१० शेळ्या)	२.	बोकड खरेदी	रु.१०,०००/- (उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीचा नर)	रु.६०,०००/-	रु.८,०००/- (अन्य स्थानिक जातीचा नर)	(१० शेळ्या)	३	शेळ्या व बोकडाचा / विमा (३ वर्षासाठी)	१२.७५% (अधिक १८% वस्तु व सेवाकर)	रु.१०,०००/-	(१ बोकड)	एकुण खर्च :-		(उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीसाठी)	रु. १,०३,५४५/-	(अन्य स्थानिक जातीसाठी)	रु. ७८,२३१/-
अ. क्र.	तपशिल	दर	१० शेळ्या / १ बोकड (एकूण रुपयात)																										
१.	शेळ्या खरेदी	रु.८००० /- प्रति शेळी (उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीच्या पैदास सक्षम शेळ्या)	रु.८०,०००/-																										
		रु.६ ००० /- प्रति शेळी (अन्य स्थानिक जातीच्या पैदास सक्षम शेळ्या)	(१० शेळ्या)																										
२.	बोकड खरेदी	रु.१०,०००/- (उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीचा नर)	रु.६०,०००/-																										
		रु.८,०००/- (अन्य स्थानिक जातीचा नर)	(१० शेळ्या)																										
३	शेळ्या व बोकडाचा / विमा (३ वर्षासाठी)	१२.७५% (अधिक १८% वस्तु व सेवाकर)	रु.१०,०००/-																										
			(१ बोकड)																										
एकुण खर्च :-		(उस्मानाबादी/संगमनेरी जातीसाठी)	रु. १,०३,५४५/-																										
		(अन्य स्थानिक जातीसाठी)	रु. ७८,२३१/-																										

१०	<p>योजना राबविण्याची कार्यपद्धती</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ लाभार्थी निवड पद्धती :- ➤ आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक कार्यक्रमांमध्ये समाविष्ट प्रकल्प कार्यालयाला लक्षांक ठरवून देतील. ➤ प्रकल्प अधिकारी जाहिरात देऊन लाभार्थ्यांकडून अर्ज मागवतील. ➤ अर्जाचा नमुना प्रकल्प कार्यालयातून उपलब्ध करून देणेत यावा. ➤ अर्जासोबत इतर आवश्यक कागदपत्रांची यादी प्रकल्प जाहिरातीमध्ये स्पष्टपणे नमूद करणेत यावी. ➤ प्राप्त झालेल्या अर्जांची प्रकल्प स्तरीय लाभार्थी निवड समितीकडून छाननी करणेत येईल. ➤ प्रकल्प स्तरीय / लाभार्थी निवडीची समिती- <ul style="list-style-type: none"> • प्रकल्प अधिकारी - अध्यक्ष • जिल्हा पशु संवर्धन अधिकारी - सदस्य • पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) - सदस्य • सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (विकास)- सदस्य सचिव ➤ छाननीअंती लक्षांकापेक्षा जास्त पात्र अर्ज असतील तर लॉटरी पद्धतीने निवड करून यादी अंतिम करणेत येईल. ➤ संबंधित अपर आयुक्त, वरील समितीकडून अंतिम करणेत आलेल्या याद्या एकत्रितपणे आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक यांना सादर करतील. <p>योजनेची अंमलबजावणी प्राधान्याने पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मेंढी व शेळी महामंडळ यांच्यामार्फत करणेत यावी. याकरिता खालील कार्यपद्धती अवलंबिण्यात यावी.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ सर्व अपर आयुक्त यांचेकडून यादी प्राप्त करून घेऊन आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक अंतिम यादी पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मेंढी व शेळी महामंडळ यांना सादर करतील. ➤ पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मेंढी व शेळीविकास महामंडळामार्फत लाभधारकांना शेळी गटाचा पुरवठा महामंडळाचे प्रक्षेत्र अथवा तालुका स्तरावर नजीकचा पशुवैद्यकीय दवाखाना किंवा आदिवासी विकास प्रकल्पाची शाळा या ठिकाणी आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयाचे प्रतिनिधी व पशुधन विकास अधिकारी यांच्या समक्ष लाभार्थींची पसंतीने शेळी गट पुरवठा करण्यात यावा. सदर ठिकाणाहुन लाभार्थ्यांने स्वखर्चाने वाहतुक करावयाची आहे. ➤ शेळी गटांचा पुरवठा लाभधारक, आदिवासी विकास प्रकल्पाचे अधिकारी, संबंधित पशुधन विकास अधिकारी समक्ष लाभधारकांच्या ताब्यात देण्यात याव्यात, जेणेकरून पुरवठा झाल्यानंतर शेळ्या
----	---	---

		<p>निकृष्ट असल्याबाबतची तक्रार प्राप्त होणार नाही याची दक्षता शेळी निवड समितीने घेणे आवश्यक आहे. त्यासाठी शेळी वाटपाच्या वेळी वरील संबंधित अधिकारी उपस्थित राहण्यासाठी आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयामार्फत संबंधितांस सुचना निर्गमित करण्यात याव्यात.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ शेळी गट (१० शेळ्या व १ बोकड) हे उस्मानाबादी व स्थानिक जातीच्या पैदासक्षम शेळ्या व बोकडांचा पुरवठा करण्यात यावा. ➤ शेळ्यांची विम्याची रक्कम महामंडळाकडे वर्ग करण्यात यावी व त्यानुसार शेळी गटांचा पुरवठा करताना महामंडळामार्फत तीन वर्षांचा विमा लाभधारक आणि प्रकल्प अधिकारी एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय यांच्या नावे संयुक्त पणे उतरविण्यात यावा. ➤ महामंडळामार्फत पुरवठा करण्यात आलेल्या शेळ्या/ बोकडाचा मृत्यु झाल्यास विमा कंपनी कडून प्राप्त झालेली विमा दाव्यापोटी रक्कम, प्रकल्प अधिकारी आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय यांच्या मार्फत महामंडळास प्राप्त झाल्यानंतर त्या रक्कमेमधुन महामंडळाच्या प्रचलित दरानुसार शेळ्यांचा पुरवठा करण्यात यावा. ➤ शासन निर्णयात नमुद केलेल्या किंमतीच्या अधीन राहुन महामंडळाने वेळोवेळी निश्चित केलेल्या जिवंत वजनाच्या दरानुसार शेळी गटाचा पुरवठा करण्यात यावा. ➤ प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर योजनेच्या पूर्णत्वाचा दाखला व फलनिष्पत्ती अहवाल महामंडळामार्फत आयुक्त आदिवासी विकास नाशिक यांना सादर करणेत येईल. आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्याकडून सदर अहवाल व योजनेचे पुर्तता प्रमाणपत्र तसेच भौतिक व वित्तीय प्रगती अहवाल शासनास सादर करणेत येईल. <p>(कृषि पदुम विभागाच्या दिनांक २५ मे २०२१ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये १० शेळ्या व १ बोकड यांच्या विम्यासहित एकुण किंमतीच्या ७५ टक्के अनुदान अनुज्ञेय आहे. तथापि या शासन निर्णयानुसार निवड करणेत आलेल्या लाभार्थ्यांना मात्र या परिष्ठामधील अ. क्र. ३ येथील नमुद मर्यादेत १०० टक्के अनुदान अनुज्ञेय आहे.)</p> <p>महामंडळाने उपरोक्त नमुद योजना अंमलबजावणी करणेस नकार दिलेस/ अक्षमता दर्शविलेस योजनेची अंमलबजावणी प्रकल्प अधिकारी यांचेकडून खालीलप्रमाणे करणेत येईल.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ लाभार्थ्यांकडून उस्मानाबादी/ संगमनेरी किंवा स्थानिक जातीच्या पैदासक्षम शेळ्या/ बोकडाची खरेदी प्राधान्याने अधिकृत बाजारातून करण्यात येईल. ➤ योजनेअंतर्गत सदर पशुधनाची खरेदी खुल्या बाजारातून करतांना लाभार्थ्यांने पसंत केलेल्या पशुधनाची किंमत अनुज्ञेय अनुदानापेक्षा
--	--	--

		<p>जास्त येत असल्यास फरकाची रक्कम लाभार्थ्याने स्वतः भरतील</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ शेळी/ बोकड गटाचा पुरवठा केल्यानंतर लाभार्थ्याने कमीत कमी ३ वर्ष शेळी पालन व्यवसायाचे हमी पत्र देणे आवश्यक आहे. ➤ लाभार्थ्याने शेळ्या विकल्याचे किंवा अन्य प्रकारे योजनेच्या अंमलबजावणीत चुक केल्याचे दिसून आल्यास अनुदानाची रक्कम वसूल करण्याबाबत विहीत महसुल कार्यध्दतीचा अवलंब केला जाईल. ➤ योजनेअंतर्गत लाभ दिलेल्या लाभार्थी यादी संबंधित पशुसंवर्धन विकास अधिकारी (विस्तार), कार्यक्षेत्रातील पशुवैद्यकिय संस्था व संबंधित ग्रामपंचायत यांचे स्तरावर उपलब्ध करून द्यावी पशुसंवर्धन विकास अधिकारी (विस्तार) यांनी तसेच कार्यक्षेत्रातील पशुवैद्यकिय संस्थांनी लाभार्थी आदिवासी शेतकऱ्यांची नोंद शेळी गटाच्या तपशिलासह स्वतंत्र नोंदवहीत घ्यावी व तसा पाठपुरावा करावा. ➤ शेळी गटाचा विमा स्थानिक कंपनीकडून प्रकल्प अधिकारी यांचे नावे काढण्यात यावा व सहअर्जदार म्हणुन लाभार्थी यांचे नाव लावण्यात यावे. ➤ सर्व लाभार्थ्यांकरिता शेळीगटाची खरेदी एकाच वेळी करणे शक्य नसल्यास किमान एका प्रकल्प कार्यालयातील लाभार्थ्यांकरिता शेळीगटाची खरेदी एकावेळी करण्यात यावी व तेही शक्य न झाल्यास तालुकानिहाय शेळीगट खरेदी करण्यात यावेत. ➤ लाभार्थ्याने खाली नमूद बाबींचे पावती व फोटोग्राफ्स यांचे झेरोक्स संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांच्याकडे जमा करावे. <ul style="list-style-type: none"> • फोटो ग्राफ्स बाजार समिती खरेदी पावती • शेळी व बोकड विमा पावती • वाहतूक खर्चाची पावती/प्रमाणपत्र/driver वाहतूक परवाना • संबंधित व्यवसाय सुरु ठेवण्याचे हमीपत्र ➤ लाभार्थ्यास मिळालेले शेळी गट (युनिट) विक्री केले जाणार नाही किंवा एकाच लाभ धारक कुटुंबाकडे एका पेक्षा अधिक लाभधारकाचे पशु एकाच ठिकाणी संगोपित केली जाणार नाही याबाबत हमीपत्र. याबाबत प्रकल्प स्तरीय समितीमार्फत खात्री केली जाईल. ➤ प्रकल्प अधिकारी हे निवड झालेल्या लाभार्थ्यांकडून योजनेची अंमलबजावणी योजनेच्या अटी व शर्ती नुसार करण्यास रु. १०० स्टॅम पेपरवर करारनामा करून घेतील. ➤ आदिवासी विकास निरीक्षक हे प्रकल्प अंमलबजावणीचा त्रैमासिक भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल प्रकल्प स्तरीय समितीसमोर ठेवतील. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत मंजूर योजना अशा आशयाचे नामफलक लावणे योजना राबविण्याच्या
--	--	---

		<p>यंत्रणेस बंधनकारक राहिल.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ सदर योजना योजनेच्या अटी व शर्तीप्रमाणे राबविणे संबंधित योजना राबविण्याच्या यंत्रणेस बंधनकारक राहिल. ➤ योजना राबविण्याची प्रक्रिया सुरु झाल्यापासून योजना राबवून पुर्ण होई पर्यंतचे फोटोग्राफ, सी.डी., लाभार्थ्यांचे मनोगत इ. आवश्यक त्या कागदपत्रांसह योजना राबविल्याबाबतचे संपूर्ण तपशिल या अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांचेमार्फत वेळोवेळी आयुक्तालयास सादर करणे प्रकल्प कार्यालयास बंधनकारक राहिल. ➤ योजने बाबतचे सर्व आवश्यक ते दस्तऐवज संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांना त्यांचे कार्यालयाचे स्तरावर जतन करतील. ➤ सदर योजना राबवित असतांना काही तांत्रिक अडचणी निर्माण झाल्यास योजना राबविण्याच्या कार्यपद्धतीत तसेच लक्षांकात बदल करावयाचा असल्यास प्रकल्प स्तरीय समितीने तशी शिफारस करुन आयुक्त, यांची मान्यता घेणे बंधनकारक राहिल. ➤ संबंधित प्रकल्प अधिकारी, प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर पूर्णत्वाचा दाखला व फलनिष्पत्ती अहवाल अपर आयुक्त आदिवासी विकासमार्फत आयुक्त आदिवासी विकास नाशिक यांना सादर करतील. ➤ प्रकल्पाची छायाचित्रांसह यशोगाथा तयार करणे तसेच योजने विषयी सर्व माहिती उदा. लाभार्थी यादी, योजना अंमलबजावणीचे फोटो, यशोगाथा, लाभार्थी माहितीचा डेटाबेस इत्यादी अनुषंगीक माहिती वरिष्ठ कार्यालयास सादर करण्याची जबाबदारी संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांची राहिल. ➤ योजना राबविताना तांत्रिक /प्रशासकीय अडचणी आल्यास लक्षांक बदलणे /कमी जादा करणे /लक्षांक वर्ग करणे या बाबतचे अधिकार आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना राहिल. ➤ कृषि पदुम विभागाच्या दिनांक २५ मे २०२१ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये तसेच वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयामध्ये, परिपत्रकामध्ये यानुषंगाने नमुद कार्यपद्धती नुसार योजनेची अंमलबजावणी करणेत येईल.
११	निधी वितरण कार्यपद्धती	<ul style="list-style-type: none"> • कार्यक्रमाचा संपूर्ण निधी रु. १५००.०० लक्ष (विम्याच्या रक्कमेसह) महामंडळास वर्ग करणेत यावा. • महामंडळाने सुरवातीला १४४८ लाभार्थ्यांना कार्यक्रमाचा लाभ द्यावा. स्थानिक जातीच्या शेळीगटाचा पुरवठा केल्यामुळे बचत होणाऱ्या निधीच्या प्रमाणात आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्याकडून अधिकचा लक्षांक प्राप्त करुन त्याप्रमाणे लाभार्थ्यांस लाभ द्यावा. • निधी विनावापर बराच कालावधी राहु नये याकरिता आयुक्त, कार्यालयाने निधी वितरीत केल्यानंतर व लाभार्थ्यांची यादी सादर

		<p>केल्यानंतर वाजवी कालावधीत महामंडळाने लाभार्थ्यांना कार्यक्रमाचा लाभ द्यावा.</p> <ul style="list-style-type: none"> महामंडळ यांनी योजनेच्या अटी शर्तीनुसार लाभार्थ्यांस शेळी/ बोकड यांचा पुरवठा करून छायाचित्रांसह अहवाल, शेळी/ बोकड वाटपाची लाभार्थी निहाय पोच पावती, योजनेच्या फलनिष्पत्तीबाबत अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना सादर करावा.
१२	योजनेच्या अटी व शर्ती	<ul style="list-style-type: none"> अनुसूचित जमातीचा लाभार्थी वा वनस्पटेधारक शेतकरी असावा. वनस्पटेधारक शेतक-याकडे वनपट्टा प्राप्त झाल्याचे प्रमाणपत्र असावे. शेळ्यांना पिण्याच्या पाण्याची उपलब्धता असल्याचा पुरावा. वनपटेधारक शेतक-याने अथवा त्यांच्या कुटूंबातील इतर सदस्यांनी सदर योजनेचा लाभ यापूर्वी आदिवासी विकास विभाग अथवा इतर कोणत्याही शासकिय विभागाकडून घेतला लाभ घेतलेला नाही याबाबत हमीपत्र आवश्यक आहे.
१३	योजनेचे संनियंत्रण व मुल्यमापन, पर्यवेक्षण	<ul style="list-style-type: none"> योजनेचे संनियंत्रण व मुल्यमापनासाठी आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्या स्तरावर खालीलप्रमाणे समिती स्थापन करणेत येईल. <ul style="list-style-type: none"> आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक- अध्यक्ष संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास - सदस्य प्रकल्प अधिकारी, ए.आ. वि. प्रकल्प - सदस्य आयुक्त, पशुसंवर्धन यांचे प्रतिनिधी - सदस्य पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मेंढी व शेळी महामंडळ, - सदस्य सहायक आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय - सदस्य सचिव योजनेअंतर्गत येणाऱ्या अडीअडचणी सोडविण्याचे अधिकार समितीस राहतील. सदर समितीची दर ३ महिन्यातून एक बैठक आयोजित करणेत येईल. योजना पूर्ण झाल्यानंतर परिपूर्ण प्रगती अहवाल आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक शासनास सादर करतील.
१४	योजनेची फलनिष्पत्ती	<ul style="list-style-type: none"> वनहक्क कायद्या अंतर्गत जमिनी प्राप्त असणाऱ्या आदिवासी लाभार्थी कुटुंबांस प्रस्तुत योजनेद्वारे आर्थिक फायदा होईल व त्यांचे होणारे स्थलांतराचे प्रमाण काही अंशी कमी होऊन त्यांचे जीवनमान उंचावे.